

MIDTRE
GAULDAL
KOMMUNE

BYGGHERRENS SHA-PLAN FOR PROSJEKTET:
LYSGÅRDEN

REVIDERT «19.08.22»

1.	INNLEDNING	4
1.1.	Bakgrunn/lovverk	4
1.2.	Formål.....	4
2.	FORUTSETNINGER FOR SHA-PLANEN	5
2.1.	Overordnede SHA-krav.....	5
2.1.1.	Generelt.....	5
2.1.2.	Arbeidstid	5
2.1.3.	Arbeidsvilkår	5
2.1.4.	Språk	6
2.1.5.	Ytre miljø	6
2.1.6.	Bemanning.....	6
2.2.	Lover og forskrifter	6
2.2.1.	Generelt.....	6
2.2.2.	Gjeldende aktuelle lover og forskrifter	6
3.	SPESIFIKK ORIENTERING OM PROSJEKTET	7
3.1.	Byggherre prosjektleder og koordinatore	7
3.2.	Prosjektbeskrivelse.....	7
3.3.	Overordnet tidsplan	7
3.4.	SHA – Organisering i prosjektet.....	8
3.5.	Roller, myndighet og ansvar i SHA-arbeidet	9
3.5.1.	Byggherre	9
3.5.2.	Entreprenører/Utførende foretak.....	9
3.5.3.	Koordinator i utførelsesfasen.....	10
3.5.4.	Hovedbedrift	11
4.	FORHÅNDSMELDING	12
5.	FOREBYGGENDE TILTAK PÅ ANLEGGSPASS	13
5.1.	Adgangs-/ferdselskontroll	13

5.2.	Verneutstyr.....	13
5.3.	Orden på anleggsplassen.....	13
5.4.	Farlige stoffer	13
5.5.	Kontroll og vedlikehold av anlegg og utstyr	13
5.6.	Avfallsbehandling/opprydding	13
5.7.	Oppslag på anleggsplass.....	13
6.	FREMDRIFTSPPLAN.....	14
7.	MØTEVIRKSOMHET	15
7.1.	Generelt.....	15
7.2.	Oppstartmøte på anleggsplass.....	15
7.3.	Vernerunder	15
8.	AVVIKSBEHANDLING	16
8.1.	Generelt.....	16
8.2.	Alvorlige ulykker	16
8.3.	Mangler	16
8.4.	Avvik fra SHA-plan	17
9.	RISIKOMOMENTER	18

1. INNLEDNING

1.1. Bakgrunn/lovverk

Arbeid i forhold til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) på bygge- og anleggsplass er hjemlet i følgende lovverk:

- AML – Arbeidsmiljøloven – Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern.
Nr. 62 av 17.06.2005 gjeldende fra 01.01.2006.
- IKF – Internkontrollforskriften – Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter.
Nr. 1127 av 06.12.1996 gjeldende fra 01.01.1997.
- BHF – Byggherreforskriften – Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser.
Nr. 1028 av 03.08.2009 gjeldende fra 01.01.2010.

Med bakgrunn i BHF §7 har Midtre Gauldal Kommune utarbeidet denne overordnede SHA-planen.

I SHA-planen beskrives målsetting, krav, roller, ansvarsforhold, rutiner og plikter for hovedbedrift.

1.2. Formål

SHA-planens intensjon oppsummeres kort som følger:

- Sikre et godt arbeidsmiljø på arbeidsplassen og unngå skader
- Fungere som et verktøy for identifisering og håndtering av risikoforhold
- Ivareta rutiner for avfallshåndtering, rydding etc.

2. FORUTSETNINGER FOR SHA-PLANEN

2.1. Overordnede SHA-krav

2.1.1. Generelt

Målet med SHA-planen er at alle bygge- og anleggsarbeider gjennomføres uten personskader og uten at det oppstår unødvendig belastning på prosjektets aktører og på omgivelsene.

Det skal utarbeides HMS-plan for prosjektet med følgende intensjoner:

- forebygge skader på person, omgivelser eller miljø
- ivareta og sikre et godt arbeidsmiljø
- følge opp gjeldende forskrifter om sikkerhet og verneutstyr
- bidra til en effektiv og rasjonell arbeidsplass
- utvikle gode og gjennomførbare rutiner for avfallshåndtering og rydding/rengjøring

2.1.2. Arbeidstid

Det skal tas hensyn til naboer med hensyn til støy, støv, ferdsel, parkering etc. Normal arbeidstid på anleggsplass forutsettes å være mellom kl. 07.00 og 19.00 på hverdager. Evt. arbeidstid utenfor denne tidsramme skal avtales med byggherres representant før iverksettelse.

2.1.3. Arbeidsvilkår

Kravet om gjengs lønns- og arbeidsvilkår er fastsatt generelt for bygge- og anleggsbransjen gjennom *Forskrift om allmenngjøring*. Entreprenøren skal påse at utenlandske arbeidstakere i eget firma eller hos hans underentreprenører har nødvendig arbeidstillatelse og at skatter og avgifter blir betalt. Det er et krav at alt arbeid som blir utført i forbindelse med prosjektet utføres iht. norske lønns- og avtaleforhold. Jfr. ILO-konvensjon nr. 94 om arbeidsklausuler i offentlige arbeidskontrakter. Totalentreprenør, alle underentreprenører samt alle prosjekterende må på forespørsel kunne dokumentere dette.

Gjennom forskrift fra 2007 (forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser) er alle virksomheter som utfører arbeid på bygge- og anleggsplasser, pålagt å utstyre arbeidstakerne med personlig ID-kort som også samtidig identifiserer arbeidsgiver.

2.1.4. Språk

Erfaringsmessig er innleid arbeidskraft mer utsatt for skader på bygge- og anleggsplasser enn faste ansatte. Det påhviler derfor et spesielt ansvar for opplæring av innleid arbeidskraft for forhold som omfatter sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Innleier skal kunne dokumentere at innleid arbeidskraft har fått opplæring innen sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i henhold til det norske regelverket. Det skal være en norsktalende person fra entreprenør tilgjengelig. Det er et krav til at viktig informasjon/dokumenter finnes på forskjellige språk.

2.1.5. Ytre miljø

Dette dokumentet omfatter krav til sikkerhet, helse og miljø på bygge- og anleggsplasser. Krav til håndtering av faktorer som påvirker det ytre miljø fremkommer gjennom andre lover og forskrifter som har betydning for SHA-arbeidet. Dette gjelder spesielt i forbindelse med avfallsbehandling.

2.1.6. Bemanning

Det skal alltid være minst 2 medarbeidere på anleggsplassen.

2.2. Lover og forskrifter

2.2.1. Generelt

Alle aktører i prosessen, fra planlegging til ferdig prosjekt, har selvstendig ansvar for å etterleve alle relevante lover, regler, bestemmelser og forskrifter som gjelder for egen virksomhet.

2.2.2. Gjeldende aktuelle lover og forskrifter

Av gjeldende lover og forskrifter som en må forholde seg til ved gjennomføringen av bygge- og anleggsoppdrag nevnes spesielt:

- Arbeidsmiljøloven med forskrifter:
 - Byggherreforskriften
 - Internkontrollforskriften
- Plan- og bygningsloven med forskrifter
- Forurensningsloven med forskrifter
- Miljøinformasjonsloven
- Brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter
- El-tilsynsloven med forskrifter
- Produktkontrollloven med forskrifter
- Tobakkskadeloven («Røykeloven»)
- Sivilbeskyttelsesloven med forskrifter
- Forskrift om utførelse av arbeid
- m.fl.

3. SPESIFIKK ORIENTERING OM PROSJEKTET

3.1. Byggherre prosjektleder og koordinatore

- Byggherre: Midtre Gauldal Kommune
- Byggherrens prosjektleder: Midtre Gauldal Kommune v/ Vegar Myren
- Koordinator for utførelsesfasen: Vegar Myren (Midtre Gauldal kommune)
- Koordinator prosjektering (KP) XX
- Hovedbedrift: XX

3.2. Prosjektbeskrivelse

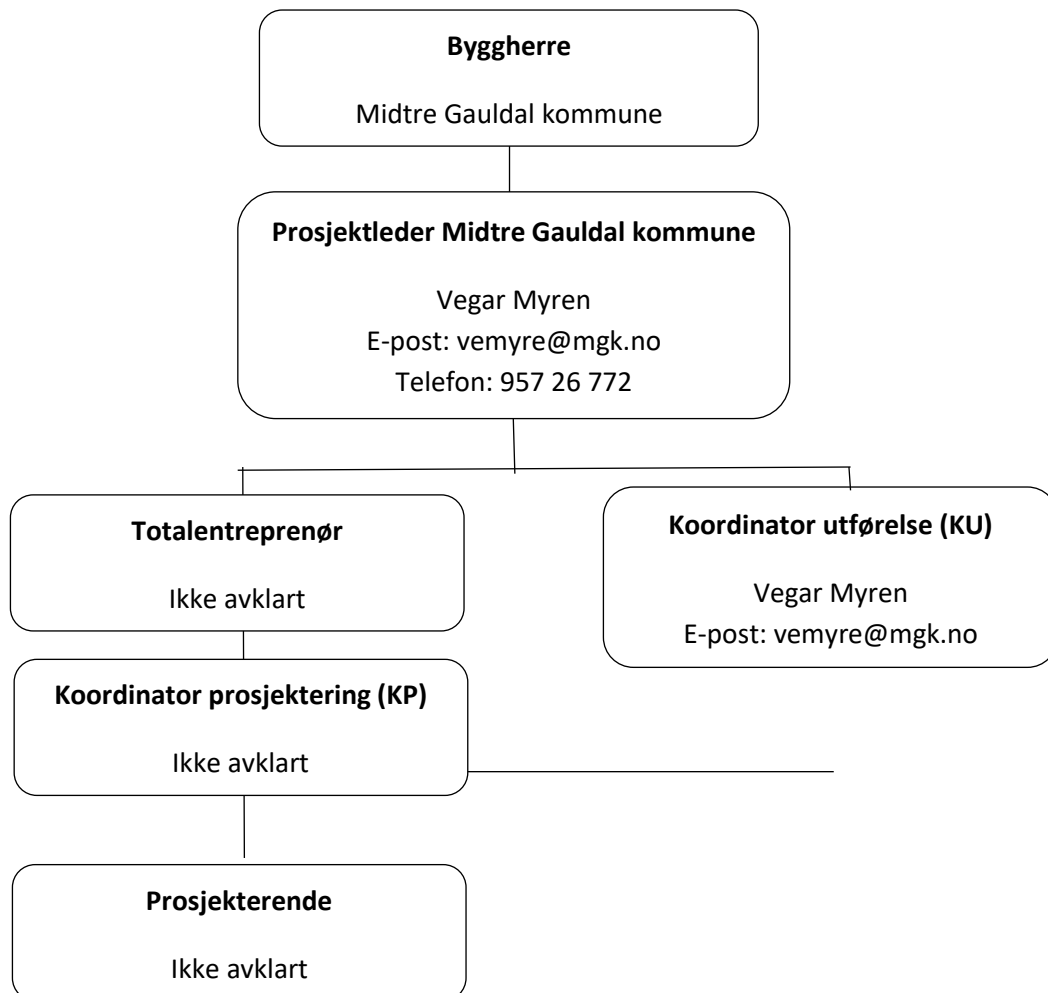
- Prosjektets navn: Lysgården
- Type prosjekt: Arbeidssenter
- Entrepriseform: Totalentreprise, NS 8407
- Beliggenhet: Støren

3.3. Overordnet tidsplan

- Oppstart: Høst/vinter 2022
- Ferdigstillelse: Sommer/høst 2023

3.4. SHA – Organisering i prosjektet

Organisasjonsplan for SHA-arbeidene er som vist i følgende organisasjonskart:

3.5. Roller, myndighet og ansvar i SHA-arbeidet

3.5.1. Byggherre

Byggherre for prosjektet Lysgården er Midtre Gauldal Kommune.

Byggherre har iht. Byggherreforskriftens §5 det overordnede ansvar for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) under gjennomføringen av prosjektet. For bygge- og anleggsoppdrag gjennomført av Midtre Gauldal Kommune er prosjektleder å betrakte som Byggherre.

Byggherren kan delegere nærmere angitte oppgaver til annet firma eller person (byggherrens representant). Slik avtale må inngås skriftlig.

Byggherre skal på forhånd avklare hvem som skal inneha rollen som koordinator i henholdsvis prosjekterings- og i gjennomføringsfasen (ref. Byggherreforskriftens § 13 og 14).

3.5.2. Entreprenører/Utførende foretak

Alle foretak på anleggsplassen skal ha et godt fungerende internkontrollsystem. Relevante deler av Byggherrens SHA-plan skal innarbeides i virksomhetens system for internkontroll, ref. BHF §18. Dette skal dokumenteres ved at alle virksomheter utarbeider en egenerklæring som dokumenterer at kravet er oppfylt. Denne egenerklæringen skal vedlegges den aktuelle aktørs IKS-system.

Før arbeidet starter skal alle entreprenører/utførende foretak sørge for at det utarbeides en detaljert HMS-plan for sine arbeider i prosjektet. Planen skal godkjennes av SHA-koordinator for utførelsesfasen og av Byggherre før igangsetting av arbeidene.

Det er entreprenørs/utførenes ansvar å sørge for at samtlige medarbeidere er informert om denne planen og at denne følges opp i arbeidet.

HMS-ansvarlige på anleggsplassen skal ha gjennomgått et godkjent 40-timers kurs for verneombud.

Det er entreprenørs/utførenes ansvar å løpende gjennomføre risikovurderinger både i forhold til risikoområder ifølge SHA-plan og til områder som fremkommer under planlegging av utførelsen. Alle forhold som kan medføre fare for liv eller helse for arbeidstakere på anleggsplassen skal kartlegges. Det skal så gjøres en vurdering på om forholdene krever ytterligere sikkerhetstiltak under utførelsen av arbeidet.

Det skal gjennomføres sikker-jobb-analyse for alle arbeider som krever særskilt aktsomhet eller arbeid som medfører unormal risiko. Alle som skal delta i arbeidsoperasjonen skal delta i sikker-jobb-analysen.

Risikovurderingene skal innarbeides i den totale fremdriftsplanen for prosjektet.

Arbeidsgiver og enkeltmannsforetak skal:

- sørge for at samtlige medarbeidere i prosjektet har gjennomgått nødvendig opplæring samt innehar nødvendig kvalifikasjon for å kunne utføre det aktuelle oppdraget
- kunne iverksette nødvendige tiltak for å oppfylle alle relevante lover og forskrifter iht. BHF §18
- utarbeide og kontinuerlig følge opp en detaljert fremdriftsplan for sine arbeidere i prosjektet
- følge alle anvisninger fra KU
- informere verneombud og arbeidstakerne iht. BHF §19
- bidra med nødvendige data for ajourhold av oppslag og kartotek på anleggsplassen (ref. kap. 3.5.4)
- påse at firmaets ansatte på anleggsplassen etterlever krav som for eksempel:
 - Ivareta verne- og sikringstiltak på anleggsplass
 - Bruk av personlig verneutstyr
 - Begrensning av støy, støv, rystelser, transport etc.
 - Holde orden og ryddighet på anleggsplassen
 - Gjennomføre rutiner for avfallsbehandling
- sørge for at pålagte rapporteringsrutiner for prosjektet følges

Alle brudd på SHA-bestemmelsene skal rapporteres skriftlig til Byggherre, ref. kap. 8 «Avviksbehandling».

3.5.3. Koordinator i utførelsesfasen

Koordinator for utførelsesfasen skal ifølge BHF § 14:

- Følge opp prosjektets SHA-plan
- Påse at SHA-planen etterfølges av aktørene på anleggsplassen
- Påse at det utarbeides tidsplaner
- Koordinere de enkelte virksomheters arbeid i forhold til SHA-planen
- Påse at alle aktører på anleggsplassen følger opp kravene ifølge BHF §9
- Sørge for at det føres oversiktslister ifølge BHF §15

Koordinator for utførelsesfasen vil bli ivaretatt av Byggherren.

3.5.4. Hovedbedrift

På arbeidsplass med flere arbeidsgivere skal det utpekes en hovedbedrift som har ansvaret for samordningen av de enkelte virksomheters verne- og miljøarbeid. Dette gjelder både de enkelte virksomheters vernetiltak og organiseringen av vernetjenesten. *Det presiseres at dette ikke fritar den enkelte aktør i prosjektet fra å sørge for egen sikkerhet.*

Hovedbedriften er ansvarlig for at:

- Forhåndsmelding/samordningsskjema henges opp/oppbevares på et sentralt og synlig sted på anleggsplassen
- Det opprettes elektronisk oversiktsliste i henhold til BHF §15.
- Ajourført riggplan finnes og synliggjøres på anleggsplassen
- Det blir utarbeidet en HMS-gjennomføringsplan med informasjon om bl.a.:
 - Skaderapportering
 - «Nesten uhells»-rapportering
 - Plassering av førstehjelpsutstyr
 - Nødvendig brannvern
 - Stoffkartotek – HMS datablad
 - Sertifikat/kontrollbøker
 - Skilting/informasjon
 - Aksjonsplan ved ulykker, inkl. opplysning om nødvendige tlf.-nummer
- Følge opp evt. avvik (ref. etterfølgende kap. 8. «Avviksbehandling»)
- Representant fra eller på vegne av hovedbedrift/totalentreprenør skal inneha rollen som koordinator prosjekterende (KP)

4. FORHÅNDSMELDING

Byggherre er ansvarlig for at det sendes forhåndsmelding til Arbeidstilsynet før oppstart av bygge- eller anleggsarbeidet. Arbeidstilsynets standardformular for forhåndsmelding benyttes.

Hovedbedrift skal ajourføre forhåndsmeldingen og sørge for at denne settes opp/oppbevares lett tilgjengelig på bygge-/anleggsplassen.

5. FOREBYGGENDE TILTAK PÅ ANLEGGSPASS

5.1. Adgangs-/ferdselskontroll

Anleggsplassen skal sikres mot adgang for uvedkommende ved oppsetting av byggegjerde. Uvedkommende som måtte ta seg inn på området i arbeidstiden skal umiddelbart vises bort fra anleggsplassen.

5.2. Verneutstyr

Enhver som oppholder seg på anleggsplassen skal som minimum alltid ha vernesko og hjelm. Arbeidstøy skal ha farger som gjør personellet spesielt godt synlige. Ved spesielle arbeidsoperasjoner eller i spesielle byggefaser vil entreprenør eller hovedbedrift kunne pålegge bruk av ytterligere obligatorisk verneutstyr.

5.3. Orden på anleggsplassen

Anleggsområdet skal til enhver tid holdes ryddig. Hver enkelt aktør er ansvarlig for kontinuerlig rydding etter egne arbeider samt for å påtale evt. manglende rydding fra andre.

5.4. Farlige stoffer

Hovedbedrift skal også påse at det på anleggsplassen ikke samlet lagres mer brannfarlig gass eller væske enn hva som er tillatt iht. «Forskrift om brannfarlig vare». Det skal være tilrettelagt for lagring av slik gass/væske, og lagringssted skal være anvist på prosjektets riggplan/situasjonsplan.

5.5. Kontroll og vedlikehold av anlegg og utstyr

Hver enkelt aktør på anleggsplassen skal sørge for at maskiner, utstyr, hjelpemidler etc. som brukes på anleggsplassen er kontrollert og funnet i orden før det anvendes. Evt. sertifiseringskrav til maskiner etc. skal ivaretas. Nødvendig vedlikehold skal gjennomføres løpende og/eller iht. fastlagte rutiner.

5.6. Avfallsbehandling/opprydding

Alle overflødige materialer og utstyr/materiell skal fjernes fra anleggsplassen så snart som mulig.

5.7. Oppslag på anleggsplass

Riggplan/situasjonsplan, varslingsrutiner for ulykker, orientering om spesielt risikofylte arbeidsoperasjoner, samordningsskjema, forhåndsmelding, vernerundereferat, oversikt over anleggsplassens aktører, SHA-plan etc. skal henges opp/oppbevares på strategisk sted med tanke på at alle som er involvert i arbeidene på stedet holdes løpende orientert om disse forholdene.

6. FREMDRIFTSPLAN

Det vises til punkt 4.4 i konkurransegrunnlag.

Snarest mulig etter kontraktsinngåelse skal entreprenøren utarbeide detaljert fremdriftsplan for sine arbeider på anleggsplassen. Planen er et viktig underlag for SHA-arbeidet på stedet.

Prosjektets fremdriftsplan skal vise at arbeidsoperasjoner ikke sammenfaller i tid på en slik måte at arbeidstakerne utsettes for fare under gjennomføringen av sine arbeider. Fremdriftsplanen skal være så detaljert at den er et hensiktsmessig verktøy for koordinering i utførelsesfasen.

7. MØTEVIRKSOMHET

7.1. Generelt

Helse, miljø og sikkerhet skal være på agendaen i alle møter som er av betydning for prosjektet. Det skal skrives referat fra alle slike møter.

7.2. Oppstartmøte på anleggsplass

I forbindelse med oppstart av arbeidene på anleggsplass skal det avholdes møte der alle involverte orienteres om SHA-planen for prosjektet. Møtet skal avholdes i regi av hovedbedrift.

7.3. Vernerunder

Hovedbedrift skal gjennomføre vernerunder minst hver annen uke. HMS-ansvarlig og/eller verneombud fra de enkelte firmaer på anleggsplass innkalles etter behov. Hovedbedrift fører referat fra vernerundene og distribuerer dette til samtlige firmaer som har oppdrag på anleggsplassen.

Vesentlige mangler påpekt i vernerunde tas opp med koordinator for utførelsesfasen umiddelbart.

8. AVVIKSBEHANDLING

8.1. Generelt

Alle som er involvert i prosjektet har plikt til å varsle når det ansees at et arbeid eller forhold på stedet vil kunne medføre fare for liv og helse. Enhver aktør i prosjektet har rett til å nekte å utføre arbeid som vedkommende mener kan medføre fare for egen sikkerhet.

Ved evt. avvik plikter hovedbedriften å:

- umiddelbart muntlig melde enhver ulykke, nestenulykke og farlige forhold til byggherren (Midtre Gauldal Kommune). Skriftlig rapport om slike hendelser/ forhold skal sendes Midtre Gauldal Kommune senest i løpet av etterfølgende arbeidsdag.
- følge opp slike hendelser/forhold for å fastslå årsak og omfang samt gjennomføre tiltak for å hindre gjentakelse.

Ved ulykker, nestenulykker eller påpekte farlige forhold kan Midtre Gauldal Kommune innkalle involverte parter til møte for vurdering av årsak og fastsettelse av nødvendige tiltak for å hindre gjentakelse.

8.2. Alvorlige ulykker

Ved alvorlige ulykker skal alt arbeid på anleggsplassen stanses og varsling iverksettes til følgende instanser i den rekkefølge som er angitt nedenfor:

- Ambulanse
- Politi
- Arbeidstilsyn
- Koordinator for utførelse/hovedbedrift
- Byggherre/prosjektleder

Arbeidstilsynet skal dessuten ha skriftlig rapport på fastsatt skjema. Igangsetting av arbeidet igjen kan kun skje etter tillatelse fra Arbeidstilsynet.

8.3. Mangler

Enhver arbeidsgiver med oppdrag på anleggsplassen har et selvstendig ansvar for sikkerheten til sine arbeidstakere. Dersom det oppdages forhold som er av betydning for arbeidstakernes sikkerhet, skal den aktuelle arbeidsgiver sørge for at forholdet rapporteres samt vurdere om avviket er så alvorlig at egne arbeidstakere skal fjernes fra plassen inntil det påpekte forhold er brakt i orden. Rapportering om situasjonen skal foregå iht. organisasjonskart i denne SHA-planen.

Andre aktører i prosjektet som for eksempel byggherre, prosjektleder, konsulenter etc. som ikke har direkte arbeidsgiveransvar mot arbeidstakere på anleggsplass, plikter også å påtale evt. synlige avvik i forhold sikkerhet for arbeidstakerne. Rapportering skal skje til byggherre via koordinator for utførelsesfasen.

8.4. Avvik fra SHA-plan

Enhver som oppdager feil eller mangler i SHA-planen har ansvar for å melde dette til byggherren. Byggherre har beslutningsmyndighet og skal vurdere avvikene. Byggherre iverksetter nye tiltak og oppdaterer SHA-planen dersom dette er nødvendig. Varsel om endring i planen vil bli sendt på e-post til entreprenør (x@x.x) og direkte til anleggsleder.

Eksempler på avvik fra SHA-planen kan være:

- Endringer i organiseringen
- Endring av/ikke gjennomført spesifikke tiltak.
- Identifisering av nye risikoforhold

Alle avvik fra SHA-plan skal meldes pr. e-post til koordinator for utførelsesfasen med forslag til løsning og evt. tiltak. Koordinator for utførelsesfasen har ansvar for oppfølging av avvikene og distribusjon av oppdatert SHA-plan.

9. RISIKOMOMENTER

Risikovurderinger skal foretas kontinuerlig i alle prosjektets faser. Det vises her til Byggherreforskriftens §8c. Tabellen under viser risikoidentifiseringen i prosjektet. Utøvende i gjennomføringsfasen skal utarbeide «sikker jobb analyse» for alle risikomomenter før byggestart. Alt arbeid som utføres må foregå innenfor de regler og retningslinjer som gis gjennom lover og forskrifter der disse finnes, samt relevante punkter vedrørende utførelse i teknisk beskrivelse i anbudsgrunnlaget. Der slikt regelverk ikke finnes, skal entreprenørens egne arbeidsprosedyrer benyttes. Det skal utføres hyppig kontroll av sikkerhetstiltak.

Fare	Aktivitet/forhold	Farebeskrivelse	Spesifikke tiltak	Ansvarlig
1	Anleggsplassen ligger nært boliger og turområde	3. person skader seg	Hele anleggsområdet skal inngjerdes med byggegjerder som er klamret.. Porter skal være lukket og låst utenom arbeidstid. Tydelig skilting.	ENT
2	Inn-/utkjøring til anleggsplass	Påkørsel av person, både arbeidere og 3. person, kollisjon med øvrig trafikk Konflikt med anleggstrafikk og myke trafikanter.	Etablere god skilting ved inn-/utkjøringen. Det skal aldri rygges utenfor anleggsplassen. Entreprenøren tilrettelegger for at rygging skjer inne på området. Ved rygging skal det uansett alltid være en følgemann med.	ENT
3	Graving i nærheten av eksisterende infrastruktur	Strømstøt, brann, lekkasjer vann og kloakk	Byggherre har hentet inn kabelkart og VA-kart. Entreprenøren er ansvarlig for kabelpåvisning før oppstart i grunn.	BH ENT
4	Grunnarbeid og graving i bakken for fundamentering og VA-arbeid	Risiko for utrasing og personskader ifbm arbeid.	Grøfter, groper utføres ihht tegninger og ihht forskrift om utførelse av arbeid §21.	ENT

Fare	Aktivitet/forhold	Farebeskrivelse	Spesifikke tiltak	Ansvarlig
5	Løfteoperasjoner med kran/ truck inkludert montering av tunge elementer.	Fallende gjenstander som kan medføre fare på personer, materiell og utstyr. Klemskader	- Avsperring av løftesoner - Ikke lov å oppholde seg under hengende last. - An-avhuking skal utføres av personer som har stropp og anhuker kurs. - Bruk av sertifiserte og godkjente løfteanordninger uten skader. - Bruk av styretau ved mye vind. - SJA	ENT
6	Arbeid i høyden	Fall Fallende gjenstander	- Det skal arbeides på solide godkjente arbeidsplattformer. - Bruk av fallsikring om det er arbeidssituasjoner hvor etablering av rekkverk ikke lar seg gjøre. - Fallforhindrende system skal velges om mulig. - Kurs i bruk av fallsikring - Alle løse gjenstander sikres. - SJA	ENT
7	Stillasarbeider	Fall fra og kollaps av stillas	- Godkjent opplæring for å bygge stillas - Oppsett av stillas etter bruksanvisning, og denne tilgjengelig - Opplæring for bruk av stillas - Skilting av stillas - Sikker atkomst - Sikker og dimensjonert forankring	ENT

Fare	Aktivitet/forhold	Farebeskrivelse	Spesifikke tiltak	Ansvarlig
8	Utstyr som genererer gnister og varme	Brann Personskade	- Varmerarbeider utføres iht sikkerhetsinstruks og arbeidsinstruks fra Norsk brannvernforening - Utførende skal ha gyldig sertifikat for varmearbeider. - Arbeidsområdet ruddes for brennbart avfall og andre brennbare gjenstander før oppstart. - Brannslukkere tilgjengelig i umiddelbar nærhet.	ENT
9	Støv, støy	Sjenanse for arbeidstakere, 3.person/naboer	- Veier skal holdes rene og kosting, vasking/vanning gjøres etter behov. - Arbeidstakere skal bruke egnet verneutstyr ved støvende arbeid. -	ENT
10	Farlige materialer	Innåndning, hudkontakt og svelging av kjemiske stoffer eller løsemidler kan føre til akutt/ forsinket skade Fare ved transport, lagring, bruk og avhending av kjemikalier og biologisk stoffer (drivstoff, oljer, løsemidler, gassflasker etc.).	Aktuelle sikkerhetsdatablad skal være tilgjengelig for alle arbeidstakere på de stedene slike stoffer transporteres, lagres eller benyttes. Førstehjelpsutstyr skal være tilgjengelig, og innholdet skal gjenspeile behov dersom uhell og ulykker oppstår med de stoffene som befinner seg eller benyttes på arbeids-/lagringsplassen. Dieseltanker eller andre stoffer skal plasseres slik at det ikke er fare for søl eller lekkasje til omgivelsene. Dieseltanker skal være godkjente ihht krav.	ENT

Fare	Aktivitet/forhold	Farebeskrivelse	Spesifikke tiltak	Ansvarlig
11	Bruk av håndholdte maskiner	Eksposering for mekaniske vibrasjoner Langvarige skader med muskel og skjelett plager.	- Arbeidstakere gjøres kjent med risikoene. - Bruk av utstyr i samsvar med kartlagt forsvarlig tidsbruk.	ENT